

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 4 coroane.
 Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografa”, sec. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15).
 Un qtr garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani
 a treia-ora 10 bani.

Regele Carol în Bulgaria.

Bulgaria apucase în anii din urmă o cale, care o adusesse în conflict cu toți vecinii ei. Laomă după Macedonia, stăpânită de Turcia, încrezută în puterile ei, dar' mai ales în ajutorul, ce 'i-l da sau părea, că 'i-l dă Rusia, pentru împlinirea dorințelor ei nu s'a sfiit să se folosească de mijloace, cari păreau a dovedi, că nu e de loc coaptă pentru libertatea dobândită nu de ea cu armele în mână, ci prin vitejia dorobanțului român pe câmpiile Plevnei.

Intâmplările din ultimii ani ne sânt încă în proaspătă memorie. O mână de oameni, constituiți în așa numitul comitet macedonean, nu s'au sfiit să-și iee refugiul, pentru ajungerea scopurilor lor, la jaf și omor. În îndrăzneala lor au mers așa de departe, încât pe pământul unei țări vecine, căreia așa de mult aveau să-și mulțumească, au vărsat sângele celor ce li se păreau, că le încrucigează planurile. Au mers așa de departe, încât pe pământul unei țări, care le-a fost totdeauna un adăpost față de barbariile turcești, au conceput planul scelerat să ucidă pe căpetenia aceluia stat. Lucrurile ajunseseră așa de departe, încât un războiu între România și Bulgaria putea să izbucnească în tot momentul. Înțelepciunea Regelui Carol a știut însă să evite această nenorocire pentru ambele țări și ca semn, că relațiunile între cele două țări s'au îmbunătățit, Suveranul României reînțoarce principelui Bulgariei vizitele, ce acesta 'i-lea făcut.

Întreaga presă europeană vede în pasul acesta al regelui Carol o nouă dovadă a înțelepciunii lui. Organele bulgare încă salută cu multă căldură hotărîrea regelui și-și reamintesc de ceea ce România a făcut pentru Bulgaria.

Orașul Rusciuc, unde se întâlnesc cei doi domnitori, e împodobit cu drapelul bulgare și român, arborate în cinstea oaspei înalt, care vine acolo, însoțit de sfetnicii lui. Fie, ca rezultatul acestei vizite să aducă folos atât României, cât și vecinei ei mai mici.

Alegerile pentru dietele provinciale din Cislaitania. La alegerile din 5 l. c. au câștigat în Viena creștin-socialii din cele 21 mandate 20, într'un cerc sânt în balotagiu. Față de periodul trecut sânt în câștig și aici cu 6 mandate. În orașele provinciale au pierdut creștin-socialii 4 mandate. Majoritatea absolută a partidelor creștine din dieta Austriei de jos e deplin asigurată.

Cinci proiecte nouă de lege. În ședința de alaltăieri a dietei a prezentat Széll cinci proiecte nouă de lege. Primul regulează emigrarea. Proiectul dă guvernului dreptul să oprească emigrarea în anumite țări, în oari ar fi periclitată sănătatea, moravurile și averea emigranților. Opreliștea aceasta se poate aplica și față de persoane cu o anumită ocupație. Guvernul e imputernicit să mărginească emigrarea pe o anumită rută. Cel ce se ocupă cu transportul de emigranți trebuie să depună o cauțiune de

100.000 cor. Se va înființa un fond pentru ajutorarea celor rămași acasă, acoperirea șeselor de rentoarcere etc. Pentru fondul acesta se cer pro 1903 80.000 cor.

Proiectul de lege despre pașapoarte oprește estradarea acestora pentru cei ce au datorințe militare de împlinit, pentru cei sub cercetare și pentru cei ce suferă restricțiuni prin o dispoziție a legii.

Străinii pot petrece în Ungaria. Indată ce devin suspicioși, pot fi expulsați.

Se vor înființa trei districte nouă de gendarmeris, dintre cari unul în Sibiu.

Pentru prevederea agendelor poliției de graniță se va înființa una de stat. Activitatea acesteia se va estinde asupra tuturor comunelor, cari se află în imediata apropiere a graniței, precum și asupra comunelor apropiate, cari au o comunicațiune mai vie cu străinătatea.

Situația în Austria e privită de critică. Decisiunea e așteptată în tot momentul. Demisiunea cabinetului Körber va urma în zilele prozime și e vorba de formarea unui cabinet de coaliție cu Baernreither ca șef. Cei ce vor să voteze în cazul acesta „necesitățile statului” și să admită un termen potrivit pentru regularea chestiunilor de limbă. Soarta proiectului militar e nehotărîță, aflând la toate partidele opoziție crâncenă.

Universitate italiană în Austria. Cinci deputați italieni s'au prezentat la ministrul de instrucție pentru ca să intervină pentru înființarea

FOITA.

Doina nevestelor

cu bărbații duși la America.

Cini a scornit jalele?
 Mislere *) cu vapoarele,
 Cini a scornit jalea grea?
 Mislere cu America.

Floare rumenă din sat,
 Fire-ai Mislere blăstemat
 Că m'ai lipsit de bărbat,
 Cu pruncii mici m'a lăsat.

Floare crudă de secară
 Arde-te-ai Mislere în pară,
 Mulți voinici ai scos din țeară
 Și ni-o lăsat de ocară.

Foale verde flori de soc
 Arde-te-ai Mislere în foc,

*) Agent de vapoare în Brema.

M'ai lăsat fără de noroc,
 De nu pot să stau pe loc.

Mislere blăstemat să fii,
 C'ai lăsat sate pustii
 Numai bătrâni și copii
 Și noi fără oăpetai.

Foale verde 'n două foi,
 Doamne ce blăstēm pe noi,
 Noi aicea să dorim
 Cu greu lucru să trudim,

Casa să ni-o stăpānim
 Pruncușorii să 'i hrānim,
 Să luăm coasă să cosim,
 De ocară să nu fim.

Du-te puțu de rāndunea,
 Du-te treci și tu marea.
 Și zboară și te rotește,
 Și pe badea mi-'l găsește.

Șpune-'i dragă 'n graiul tău,
 Șpune-'i tot ce sufer eu.

Cântă-'i dragă rāndunea,
 Cântă-'i, cântă-'i jalea mea.

Doamnă sfântă prea curată,
 Nu lăsa marea turbată
 Să-nghiță sub vĕlul greu,
 Dorul sufletului meu.

Poesii populare.

Din Runc.

Comun. de Partenie Gîrghesen,
 Frunză verde de colie
 Am un frăciuț în chilie,
 Ș'un drăguț în cătānie,
 De frate nioi nu 'mi-e dor,
 După drăguț stau să mor,
 La frate 'mi nioi nu gāndesc
 După drăguț mă topesc.

Frunză verde, frunză 'n prun,
 Haide māndră pānă 'n drum,
 Frunză verde, frunză 'n fag
 Haide māndră pānă'n prag.

unei universități italiene în Triest. Ministrul a declarat, că din motive politice și din considerare către populațiunea slavă nu le poate satisface cererea, dar' se vor deschide succesiv cursuri paralele italiene la universitatea din Innsbruck

Procesul „Darului de Paști“. Curia a nimicit hotărîrea tribunalului din Cluj, care respinsese pe procuror cu cererea lui de acuză contra autorului biografiei lui — Iosn Butșanu. Cu celeritatea, ce-l caracterizează în timpul din urmă, tribunalul a și defipt ziua de pertractare înaintea curții cu jurați pe 21 l. c., după-cum sună înștiințarea făcută Luni redactorului dela „Foia Poporului“.

Procesul „Cărții de Aur“. Pertractarea finală în procesul intentat pentru volumul I. din „Cartea de Aur“, conform actului judecătoresc înmanat azi dlui T. Păcășian, se va ține în 24 Noembrie st. n. înaintea curții cu jurați din Cluj.

Dela Ligă. În ședința săptămânală dela 23 Octombrie a comitetului central s'a luat hotărîrea de a se ține în sala cea mare a Ateneului român un număr de serate literare și artistice cu caracter național, pentru sporirea fondului Ligei.

Ni se spune, că mai mulți din oratorii și scriitorii noștri de frunte au făgăduit concursul lor dlui P. Grădîșteanu, președintele Ligei.

Deasemenea celebritățile noastre artistice vor figura în programul acestor serate literare artistice.

Seratele vor continua de două-ori pe lună, până la sfîrșitul lui Martie 1903

Serbarea Ligei dela 24 Ianuarie 1903 va fi celebrată cu deosebită pomă.

Legea de naționalități în congregația dela Cluj. Faimoasa adresă a comitatului Pressburg a ajuns spre pertractare și în congregația dela Cluj. Comisiunea permanentă a propus simpla luare la cunoștință. Gyulai și Bernát Albert au propus să se sprijinească curenda prin o representațiune către guvern ținută în acelaș sens. Indre

Laszlo se folosește de prilej, pentru de-a parada cu »puterea statului«, care va și strivi pe »agitatori«. La urmă s'a primit propunerea comisiunii permanente.

Biruința lui Lueger produce flori hazlii în tabăra evreiască și evreofilă din Austria. »Jüdisches Volksblatt«, organul »național« al Evreilor — sînt și Evrei naționali, dar' nu în Ungaria — se bucură de trînteala durduitoare a liberal-național-german-poporalilor din Austria. El zice: »În momentul acesta înălțăm steagul Jidovimii; noi avem curajul să credem în viitorul Jidovilor, trecînd peste corupția liberalilor și peste calumniările social-democraților. Noi nu ne temem de o majoritate creștin-socială, numai să se deștepte consăngenii noștri din somnul cel de moarte și să se organizeze pe basă națională. Pentru-că aceasta e singura mîntuire a națiunii noastre și totodată singura punte pentru o înțelegere cu vecinii — nu frații — noștri arici«. — Vă place?

Serbia și Austria. Regele Alexandru e supărat. Pe Draga nu vrea să o primească Turul. De aceea foile din Belgrad au lansat povestea — e la adresa Tarului — că regele sârbesc va fi primit în audiență de împăratul. Semnificativă povestea, căci ar dovedi o revoluție în politica sârbească. Numai cât cercurile diplomatice din Viena sînt foarte rezervate și nu vor de loc să se inflacăre de ideea lui Șașa, care e așa de supărat, că Regele Carol îl vizitează mai întîiu pe Ferdinand al Bulgariei. O Șașa!

DIN LUME.

Macedonia.

Mihailovski, fiind interviuat de un redactor dela »Neues Wiener Tageblatt«, a declarat următoarele:

»Am fost silit să renunț de a ține conferințe în Viena. Eroarea Macedonenilor a fost, că nu au făcut să se cu-

noască în destul chestiunea lor, făcînd să se răspîndească șvonuri false sau exagerate. Deosebit de asta, nu trebuie uitat că curentul egoistic al Europei a sporit.

»Macedonenii nu voesc altceva decît să se poată dezvolta în libertate.

»Actuala mișcare macedoneană este serioasă și se va întinde cu putere în primăvară (!).

»Macedonenii nu au nici o dușmănie contra Sultanului, însă voesc emanciparea.

»Sînt încă în Macedonia 25 de bande, cari luptă. Acum mă duc la Londra, Paris și Berlin. Doresc ca ziarurile mari să se intereseze de cauza noastră. Până-ce aspirațiunile Macedonenilor nu vor fi îndeplinite, liniște în Macedonia nu va fi«.

Cu drept cuvînt observă ziarul vienez, că dacă ar fi așa lucrurile cum spune Mihailovski, atunci toate răscoalele și toată gălăgia au fost de prisos, poate chiar vătămătoare adevăratelor interese ale Macedonenilor.

Intre comitetul lui Sarafoff și acela al lui Mihailovski au fost mai multe dușmăanii ca între aceste comitete și Turci. Se pare însă, că aceste comitete s'au împrențit acum.

Locotenentul colonel Iancoff este gata să se întoarcă și să se pue în capul bandelor; bandele însă acum nu vor să-l urmeze. Macedonenii s'au desgustat de ori-ce răscoală.

»Allgemeine Correspondenz« publică un articol, în care zice, că ori-ce percol în Balcani este esolus, de oare-ce bandele au fost cu deservire distruse. Se vor lua măsuri energice, atît în Bulgaria cît și în Turcia, pentru ca ori-ce răscoală viitoare să fie imposibilă. Aplicarea de reforme devine acum mai ușoară ca ori-cînd.

Și ziarul »Vossische Zeitung« scrie că fuga insurgenților cete generală. Soșco în toate zilele fugari la Cüstendil și Dubnița.

Anglia.

Deputatul irlandez Redmond a fost arestat și dus în temnița dela Kilmainghan, unde va ave să stea șase luni. Causa arestării e, că n'a voit să dee

Mult mă muștră iedera,
De ce nu 'e verde ea ea?
Iedera poate fi verde
Că tot în pădure șede,
Șede lată pe pămînt
Și n'o bate fel de vînt.

Jele-'i Doamne cui e jele,
Jele-'i Doamne codrului
De hainele lotrului,
Că le plouă și le ninge
Și n'are cine le strînge.

Atunîș cu-alune multe!
Spune la badea din curte,
Pe Duminecă ce vine
Să-'și gate penuța bine.
Și în loc de două flori
Să pue-'i mei ochișori,
Și în loc de două pene
Să pue-a mele sprîncene.

Voia bună încă-'i bună,
Da-'i mai bună mintea bună.

Voia bună-'i trecătoare,
Mintea bună-'i țiltoare.

Vole bună cînd și cînd,
Supărarea nu-'mi dă rînd.
Voia bună nu se gată
Supărarea umblă roată.

Ah! nu-'i foc ș'amar în țeară
Ca maica de-a doua-oră,
Nu-'i strugur de dulce'n vie
Ca măicuța cea dintâie.

Bălgărad țeară pustie
Mulți voinici-'ți trebuie ție,
Fără prînz, fără simbrie.

Nu-'mi pare rău că mă duc,
Da-'mi pare rău după plug.
După plug cu șase vaci,
După două mîndre dragi;
După plug, cu patru boi,
După oameni dela noi.

Numa'atâta-'mi pare rău
Până es din satul meu,
Dac'apuc la drum bătut
Nici 'napoi nu mă mai uit.

Fă-mă Doamne ce-'mi face,
Fă-mă Doamne un grunz de sare
În vîrfu muntelui mare,
Să mă lingă ciurzile,
Să mă plîngă mîndrele.
Doamne nu mă bate rău
Că și io-'s copilul tîu,
Doamne nu mă bate tare
Că și io-'s a d-tale.

Fostu-'mi-o lumea pe mînă,
Da nu 'mi-o fost mintea bună,
Fostu-'mi-o dragă lumea
Oare cînd, nu acuma.

Câte ciute, câte mute
Toate-'mi țin calea pe punte.

garanță, că se va purta în mod liniștit, garanță cerută din incidentul unei vorbiri aștătoare.

Englezii au suferit o nouă înfrângere în țeara Somali. Colonelul Swayne va fi rechemat și înlocuit cu generalul Lanning.

Știri mărunte.

În sud-vestul provinciei Olli (China) a izbucnit o revoltă. Revoltații refuză să plătească sumele pentru achitarea indemnității datorite Puterilor europene.

Pobedonosceff a demisionat și Țarul l-a primit demisiunea.

Împăratul Wilhelm a sosit în Anglia. Presa engleză îl întâmpină cu puțin entuziasm. »Daily Mail« chiar scrie, că venind cu intențiuni de alianță, ar face un lucru zadarnic.

SCRISORI.

O școală din Sălagiu espusă la pierire.

Nușfalău, Octombrie.

Ca unul, ce port la inimă cauza învățământului din școlile populare române, de mulți ani petrec cu atențiune cele ce se scriu în foile române despre școlile noastre românești și despre domni învățători și mai ales, când aud și ceteșc de bine despre școlile din Sălagiu, ținutul unde m'am născut și eu. În decursul acestui an, în »Foaia Poporului« și »Gazeta Transilvaniei« sau și în »Unirea« am citit ceva lucruri despre școlile din Sălagiu, cari, precum m'a spus, au arătat o decadentă ce apare din cauza administrațiunii rele ce o exerciază azi senatele școlare și pe alocurea și președinții acestora. Nu numai, că lasă școlile în mâna sorții, dar' înadins persecutează încă și pe cei mai zeloși și veterani învățători alungându-i din stațiunile lor, unde au servit zece de ani, și în locul lor aplică niște oameni nechemateși. Și m'am ougetat asupra rēului, că oare să fie adevărat și cum m'aș pute convinge despre acel rēu? »Omul își propune, ear' Dumnezeu dispune«, așa și eu 'mi-am propus, ca pe sērbătoarea »Ziua Crucii« să ajung la neamurile mele, să vād cum mai trăiesc, și plecând din Dorna-Vatra, în 26 Septemvrie a. c., pe la orele 5 seara ajunsesem în comuna Periceii, cea mai aproape comună de Șimleul-Silvaniei. Aci în Periceii, în drumul de țeară lângă cărcima satului, am dat de o trupă de oameni, Români, certându-se între sine pentru școala confesională din loc, unii injurând pe învățător, că are prea mare plată și nu-l pot țipa să-și alucească unul cum le-a făgăduit Măria Sa vicarul, ear' alții îl grăia de rēu pe preot și pe Măria Sa, pentru ce au învrăjbit pe oameni cu învățătorul, care nu e de vină. M'am interesat de lucru și am chemat la mine pe un om cu numele Grigorie Droju, care se părea a fi deștept între ei și l-am rugat să-mi spună, că ce pricină au cu școala, cu învățătorul, cu preotul și vicarul?

Imi spune omul, că în 30 August a. c. Măria Sa vicarul a scos vālătaș dela vlădicie asupra învățătorului, ca

să-l țipe dela noi, că de Măria Sa nu vrea să asculte să se ducă de bunăvoie, că acum de 3 ani tot mereu a fost Măria Sa la noi, ca să-l țipe pe dascăl și nu-l poate, apoi acum a fost la vālătaș un protopop și cu domnul solgăbirău și precum am auzit, nici solgăbirăul nu l-a aflat de hibă pe învățător să-l poată țipa oamenii din sat; apoi oamenii acestia de aceea se sfădesc, că unii țin cu popa și cu Măria Sa, ear' alții grăiesc de partea dlui învățător. »Spune-mi, ailduească-te Dumnezeu, d ta cu care parte ții?« Eu, domnule, țin cu sfânta dreptate, eu știu că învățătorul nostru nu-i de vină, țină-l Dumnezeu, eu așa zic, că e om de cinste, că de când e la noi de 18 ani numai cinste ne-a făcut și ne-a învățat copiii, că toți știu carte și românească și ungurească, și de nu crezi, domnule, fii bun vină la mine acasă, că nu șed departe, am 6 copii, cari toți au învățat carte dela învățătorul de azi, domnul Vasile Oltean, unul e însurat, doi sânt holtei, am o fată măritată în Ardeal, să o auzi pe aceea cētind și cātând în biserică, țucui gura ei, apoi am o fată fecioria și un copil de 6 ani, care numai un an a umblat la școală și acela știe cētii, apoi toți copiii știu carte pe căți l-a învățat dl Oltean. »D'apoi spune-mi, bade, de ce vreați să-l țipați?« Eu domnule nu vreau și nu vreau mulți oameni, numai noi nu putem învinge cu curatorii, că aceia zic, că ne vor aduce un dascăl cu plată, cum le-a făgăduit Măria Sa, mai pe lesne. »Spune-mi dar' câtă plată dați învățătorului?« Până acum 5 ani am dat 300 fl. bani și o jumătate vieă de mălaiu, ear' de 5 ani încoace dăm 350 fl. și bucatele și acum se aude că pe anul viitor ear' legea va sui plata apoi de aceea umblă curatorii să-l țipe, că încă acum sânt 3 ani, Măria Sa vicarul a luat un protocol cu senatorii, că numai 300 fl. vor plăti numai să se deie în curencia satul. Oamenii de 3 ani tot așteaptă să se ducă dascălul și dacă vād că nu se duce au cerut vālătaș, ca să-l țipe vlădicie.

»Acuma să-mi spui, bade, că cu ce l-au pīrit pe învățător?« Pe cum am auzit, doară nici nu oamenii, ci Măria Sa cu senatorii și cu preotul au luat un protocol, ce l-a trimis la vlădicie, în care l-a pīrit că nu învață pe prunci, cum să cade, și că-și tot mărește plata, apoi acuma la vālătaș l-au pīrit că nu învață pe copii ungurește. — La auzul că: nu învață pe copii ungurește, am stat încremenit și am întrebă: »d'apoi drept să fie aceea?«, da cum să fie domnule, când ții-am spus, că copiii toți știu carte și românească și ungurească, dar' precum aud, curatorii așa au fost învățați să spuie, că dacă va auzi solgăbirăul că dascălul n'a învățat ungurește, mai iute îl vor pute țipa, dar' și solgăbirăul din vālătaș a aflat, că dascălul nu-i de vină ci curatorii, și când s'o gătat vālătașul, solgăbirăul a dat poruncă să se înceapă școala și la învățător să-i plătească plata ca și până aci 350 fl. și bucatele, și pe copil să-l trimită la școală. Curatorii s'o cam dogorīt, dar' pentru aceea, după vālătaș au umblat din casă în casă și au înfricat pe oameni să nu-și deie copiii la școala cea românească, ci să-i dea cu

toți la școala cea ungurească, că la noi este și școala lui »Allah« cu 4 dascăli, apoi oamenii acestia de aceea se sfădesc, că unii zic, că odată cu capul nu-și vor da copiii la școala ungurească, ear' neamurile curatorului îi aduc și pe ei și pe învățător, și-i înfrică că cine își va da copiii la școala română vor plăti ei singuri pe învățător, că la »Allah« nu trebuie plătit nimic. Așa stăm noi de cu școala, o parte până la 30 s'a scris la »Allah«, o parte se tem și nu-i trimită nicăierea și pe cum aud, curatorii umblă să-și deie școala la »Allah«, că așa-i invită cineva, ca să nu țină mai mult școală, dar' noi o seamă nu o vom lăsa. »D'apoi bade, preotul ce zice?« Zice că tace și lasă pe curatorii să ne facă școala și pe învățător de ris.

Vězând eu, că prea mult îl obosesc pe om, și vězând că soarele pleacă spre noapte, am plecat și eu spre Șimleu, unde la cină în ospătărie am avut întâlnire cu un preot și învățător și povestindu-le ce am aflat și auzit în Periceii, și dinții 'mi-au spus că învățătorul nu-i de vină, ci oamenii și încă acei oameni cu carte, cari au aștăat poporul că pot să-și aducă dascăl cu plată mai puțină.

Până mai stau în Sălagiu, imi țin de datorință românească a vād informa încă despre un caz dureros, al cărui rēu numai cernându-se în public se va pute vindeca, căci să știți, domnia voastră domnule Redactor, câte morburi au o parte însemnată a școlilor din Sălagiu, apoi numai v'ați întrista, fiindcă morburile acelor școlile așa sânt de grele încât, nu se va mână un an și acelea vor perī din viața noastră națională și vor trece la străini, cazul din Periceii. Aud din gura alor doi domni învățători, că se gată în multe sate a-l imita, adevă să-și alunge învățătorii cualificați pentru că își pretind lesfa ordinară de lege și să-și aducă de cei cu suta în traistă câte cu 150 florini, cum aud că este unul — cismaș părăsit — în orașul Crașna. Călătorul.

Sfințire de biserică în Deva.

O zi de bucurie, zi de mare însemnatate pentru poporul român din Deva a fost cea din 9 Noemvrie 1902 st. n. atât din punct de vedere național-bisericesc, cât și cultural-social.

În ziua de 9 Noemvrie adesea s'a sērbat cu mare solemnitate sfințirea bisericeii gr.-or. rom. din loc, terminată și resp. renovată abia acum după 30 de ani dela punerea petrii fundamentale.

O generală și ferbinte dorință a Românilor din Deva era terminarea acestui măreț edificiu și pompos focalar al românismului din centrul comitatului Hunedoarei cu atât mai mult, cu cât această grandioasă operă trecea peste puterile materiale ale credincioșilor și așa numai cu concursul material al marinoșilor contribuenți — cu deosebire al inteligenții din Deva și jur — și cu sacrificiile credincioșilor — cărora laudă se cuvine, — s'a putut realiza acest scop mult dorit.

Biserica era foarte frumos decorată, cu deosebire a atras atențiunea publi-

cului 2 icoane artistico lucrate, in mărime naturală, precum și podoabele de pe altar, toate donațiuni marinimoase.

Cu bucurie amintesc că între numărul oaspeți am observat și pe veteranul ostogelar dl Savu Popovici, preot campestru militar în pens. cu rang de maior, de mâna căruia lucrate se află mai multe icoane prețioase în biserică din Deva.

Delegatul esmte și incredințat de consistorul din Sibiu cu sfințirea bisericii a fost protopopul Sibiului Dl Ioan Papiu, fostul protopop al tractului Deva, sub care s'a început zidirea.

Dimineața la 9 ore s'a început înălțătorul act al sfințirii cu o solemnitate imponentă.

Era sublim a vedea cum servea Domnului 29 preoți îmbrăcați în odăjdii într-o biserică atât de frumoasă! Sfințirea apei s'a săvârșit între salvele unei companii de onoare a batalionului de honvezi staționat în Deva.

După sfințirea apei a urmat liturgia săvârșită tot de cei 29 preoți, adică de delegatul metropolitului, asistat de 4 protopopi, 23 preoți și 1 diacon.

Răspunșurile le-a dat corul meseriașilor din Deva, ajutat și de câțiva inteligenți — instruit de noul învățător dl *Nicolae Igna* — cu o precizie, care numai spre laudă le servește atât coriștilor, cât și conducătorului lor.

La finea liturgiei dl Papiu într-o vorbire frumos construită, cu citate și exemple din sf. scriptură, laudă fostii mei fii suflători, amintind și pe cei morți deja, dar' cari încă au contribuit la edificarea bisericii și dă mulțumită lui Dumnezeu că le-a ajutat de au putut termina această frumoasă și creștinească operă.

Cu încunjurarea bisericii și cu stropirea ei cu apă sfințită la ora 1 p. m. serviciul divin s'a terminat.

La orele 2 s'a ținut un banchet în hotelul cel nou »Central«, la care au luat parte peste 70 persoane, domni și dame.

Sub durată banchetului renumita muzică a lui Gogi din Orăștie a delectat publicul cu cele mai frumoase și însuflețitoare cântări naționale.

Toastele s'au restrins la cele oficiose.

Primul l'a rostit dl protop. Papiu pentru Majestatea Sa, al doilea dl protopop G. Romanul, pentru Escelența Sa Înaltpreasfințitul domn *Ioan Meșianu*, capul bisericii gr-or. române din Transilvania și Ungaria, căruia la propunerea dlui Dr. *Aurel Vlad* s'a și expedit o telegramă de felicitare concipiată de propunător.

Dl Dr. Aurel Vlad a salutat pe delegatul metropolitului, dl Ioan Papiu; dl Petru Mihășiu pe protopopul Devei, dl George Romanul; iar dl *George Oprea*, protopopul Iliei, aduce laude credincioșilor și mulțumește contribuțiilor și donatorilor pentru creștineasca faptă. Banchetul s'a sfârșit cu un act sublim. Era înălțător moment, când întreaga societate stând în picioare, domni, doamne și domnișoare, cânta împreună cu muzica mareșul și însuflețitorul nostru imn național »Deșteaptă-te Române«.

Secția lucrărilor femeiești la expoziția din Sibiu.

(Urmare și fine).

Bogat în țesături, indeosebi în albituri (fețe de masă, servete, perdele) a fost grupul din Gurariu.

Tot așa de bogată a fost colecțiunea obiectelor espuse din comunele Tălmăcel, Sadu, Riu Sadului, Poplaca, Slimnic, Șura-mare, Rusiori, Veștem și Orlat. Țesăturile din Tălmăcel s'au distins prin o coloratură mai vie, dar' nu nepotrivită. Frumos s'au prezentat prin simplitatea lor ille din Poplaca. Peste tot femeile din Poplaca par a fi foarte conservative, oăci deși aproape de oraș, n'au fost de loc influențate în alegerea mustrelor și colorilor, rămânând pe lângă cele vechi. Și e bine așa.

Țesăturile și cusăturile espuse de femeile din Bendorf, Ilimbav, Marpod și celelalte comune din partea aceasta a comitatului formează în ce privește coloritul o tranziție între mustrele mai simple, dar' cu atât mai drăguțe din comunele de sub Margine și între cele colorate foarte viu de pe Țeara-Oltului. Relevez în special unele fețe de masă din Bendorf espuse de Paraschiva Gavrea și Ana Vanga. Frumseța lor a fost produsă mai ales prin aplicarea nimerită a unor colorii ținute în ton întunecat în pânză albă.

Laurii expoziției trebuie să i concedem Avrigului. Casa țărănească din Avrig era plină de țesături și afară de aceea ochii privitorilor erau atrași încă de un alt grup frumos compus tot din țesături și cusături de acolo. Și cu toată această mulțime de obiecte nu era unul, care să nu esceleze prin coloratură și mustre frumoase și prin execuția artistică. Expoziția din Avrig dovedește din nou, că cu cât vor fi femeile noastre mai conservatoare în privința mustrelor și peste tot a tehnicii moștenite din bătrâni, cu atât își vor păstra și mai mult vechiul renume de artiste pe terenul industriei de casă. Frunțașii din Avrig, cari au stăruit atât de mult, că femeile de acolo să se poată prezenta în mod așa de splendid, merită toată lauda. Merite speciale și-a câștigat doamna Ioana Maxim nu numai prin frumseța lucrurilor espuse, între care a escelat mai multe țesături și o perdea, ci și prin mult pricepută muncă depusă la aranjarea odăii țărănești de acolo.

Frumoase au fost și țesăturile espuse din Mohu. Pentru femeile de acolo a fost și chestie de ambiție, ca să se prezente în felul acesta, pentru-că cine nu cunoaște pe harnicele țesătoare de acolo, care mai mult au contribuit la răspândirea țesăturilor noastre naționale, cutrierând țeara dealungul și dealatul cu ele. Ar fi de regretat însă, dacă în urma comercializării industriei de casă ar fi cu mai puțină atențiune la executarea țesăturilor. Bine ar fi, dacă dela expoziția aceasta își vor fi însușit și alte modele observate la alte comune.

Și Mohul și-a avut răboiul seu la expoziție.

Bogate în lucruri frumoase au fost și grupurile din Porcești, Boița și Racovița. Între multele țesături frumoase espuse din Porcești am observat o țare frumoasă față de masă espusă de Marta

Simon. Din Racovița a escelat văduva preoteasă Ana Florian cu mustre vechi pe niște fețe de perini. Din Boița s'a distins Elena Istrate și Ana Constantinescu.

Apelul aranjatorilor expoziției au aflat resunet și afară de comitatul Sibiului. Din Viștea-inferioară s'au espus țesături frumoase în colorii vii cu gust potrivite, apoi pânză de rufe și haine de vară. Vaida-recea și-a avut păpusa ei: o nevestă de pe Țeara-Oltului. Pagubă însă, că a lipsit caracteristicul pomelnic și căița cu reșe.

Un lucru trebuie fixat aici spre lauda Oltencelor: Tot ce e rufărie, e țesătură proprie, ceea-ce va să zică mult astăzi, când giolgiul de prăvălie amenință să înlocuiască cu totul trainica și totodată frumoasa pânză de casă.

Să și cunoaște, că Oltencele sânt măiestre, oăci am putut constata la cele espuse de Paraschiva Stanciu din Viștea-inferioară varietăți de toată frumseța chiar și la țesutul unei simple pânze.

Câteva grupuri formau țesăturile și cusăturile espuse din comunele bănățene Ecica, Verindin și Teregova.

Bogat a fost reprezentată indeosebi Ecica, spre lauda preotului de acolo fie zis, cu covoare și alte obiecte de toată frumseța.

Un port întreg femeesc și unul bărbătesc au espus domni Petre Gheju, Petru Dalea și Ioan Voina din Târnova, tot așa de bine au fost reprezentată și comuna Verindin prin țesăturile și cusăturile espuse de Ana Munteanu. Grupul bănățean, pentru noi Ardelinii ceva cu totul nou, a dovedit că țeranca noastră, e pretutindeni aceeași: diligentă și de un gust artistic foarte pronunțat.

Foarte bine a fost scos la iveală caracteristicul singuraticelor porturi prin păpușele costumate complet, afară de cea din Recea. Păpușele acestea vor trebui să joace un rol cât mai mare la viitoarele expoziții de felul acesta, oăci ele sânt chemate a ne da prileg să ne facem o judecată mai sigură despre frumseța unui port, având prilej a fi influențat de impresia totalului. De aceea a fost foarte nimerită ideea — vorbesc de comunele afară de comitat — de a espune costume întregi, cum au fost și cele din Bran, Bănat și Năsăud.

Cei din afară și-au făcut datorința ascultând de apelul celor două reuniuni din Sibiu și trimițând obiecte într'un număr neașteptat. A urmat apoi lucrul greu de a și aranja aceste obiecte astfel, încât să-l captiveze pe privitor dela început. Și asta le-a suocess pe deplin acelor doamne și domnișoare din Sibiu, cari au muncit ziua și noaptea în sala dela Gesellschaftshaus.

Grupurile de pe mese, piramidele, ferestrele, fiecare era un drăgălaș bijou, care te oprea să-l admiri. Lauda, cu care a încărcat publicul munca aranjării, e cu atât mai îndreptățită, că cu toată mulțimea obiectelor espuse, fiecare a fost astfel așezat, încât s'a putut observa cu toate particularitățile lui.

Cei-ce au pornit aceasta expoziție pot fi mândri de reușita lor, oăci a fost ceva deosebit de frumos. De și-ar afla cât mai mulți urmași.

Ana Florea, învățătoare.

Însoțirile de credit „Raiffeisen“.

Ziarul german din loc „Tageblatt“, din prilejul adunării generale a însoțirilor de credit sătești sistem „Raiffeisen“ publică următoarele date din raportul presidentului „Asociațiunii“ acestor însoțiri, pe cari potrivite le aflăm de a fi cunoscute și în cercurile noastre românești. Drept aceea cu plăcere satisfacem rugămintei de-ale publica a comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, care ne-a pus întreg materialul la dispoziție.

La 10 Iulie în Neuwied lângă Rin s'a desvilit monumentul lui *Friedrich Wilhelm Raiffeisen*, întemeietorul însoțirii de credit, pentru economii săteni, numite după numele lui „însoțiri de credit sistem Raiffeisen“.

Pe pedestalul monumentului este arătată prin două chipuri munca vieții lui Raiffeisen; un chip reprezintă pe economul sătean, care stors de cămătari (usurari), perzând averea, se lasă desnădăjduirei și cam necrezător ascultă pe Raiffeisen, cel ce stă înaintea lui și îl îndeamnă cu stăruință, ca serios să-și ajute el însuși; în al doilea chip, pătuns de simțul de mulțumită, urmând sfaturile lui date, prin muncă de ani îndelungată ajuns earăși la bună stare același econom sătean îi întinde mâna sa părintelui Raiffeisen. Și nu e exagerat ceea ce este pronunțat în aceste două chipuri. Primarul simplu dela sate Raiffeisen, văzând cu ochii și cunoscând lipsurile și necazurile țeranului, a priceput să pună la cale întocmirea (organizațiunea) potrivită pentru creditul poporului dela sate și cu muncă rară să-și dea o întindere tot mai mare. Cuvine-se să înșirăm aici principiile lui Raiffeisen; acestea sânt: 1. Drept cerc de activitate pentru însoțiri să fie un sat sau o parohie și membrii ei să fie numai săteni, cari locuiesc în sat sau în parohie. 2. Îndatorirea membrilor de a răspunde cu averea lor pentru datorile (obligamintele) însoțirii. 3. Administrarea gratuită prin organele însoțirii. 4. Acordare de împrumuturi numai după esaminarea scopului, de aceea a nu da credit celor ce ar folosi împrumutul în chip nemoral și neeconomic ca d. e. pentru cămătărie, joc de cărți, beție. 5. Impărțirea de dividende între membrii însoțirii să fie eschisă, cel mult să li-se dea interese moderate după părțile fundamentale. 6. Folosirea venitului curat pentru augmentarea unui puternic fond de rezervă sau pentru întocmire economice de folos obștești.

Însoțirile de credit pe aceste principii întemeiate au să pună capăt cămătăriei, prin împrumuturi, celui lipsit să-și dea ajutoru lășu pentru a prinde putere și înaintare în economie, prin primirea de depuneri să desvoalte spiritul de cruțare, însoțirile de consum și de vânzare au să procure cele trebuincioase pentru economie și să vândă produsele economice cu câștig pentru membrii însoțirii, prin cumpărare de mașini să înlesnească lucrările economice. Toate aceste însoțiri au scopul practic creștinesc cu deosebire a crește pe sătean în spiritul creștinesc de iubire și de ajutorarea deaproapelui.

În acest înțeles a întemeiat Raiffeisen în iarna anului 1746/7 cea dintâiu însoțire de consum pentru a procura ieftin pâine și cartofi în Weyerbusch, unde a fost el primar, câțiva ani mai târziu a înființat el însoțiri în Flammersdorf și Heddesdorf (lângă Neuwied). Numai încet se lăteau întocmirile binefăcătoare; pe la începutul anilor șeptezeci din secolul trecut însoțirile sistem Raiffeisen abia erau douăsprezece. Numai după ce Raiffeisen în anul 1876 înființase în Neuwied cassa centrală pentru acordarea de împrumuturi, cu scopul de a nivela lipsa și prisosul de bani între însoțirile părtașe, însoțirile Raiffeisen au început și ele să sporească în număr mai mare. „Asociațiunea“ generală de însoțiri sătești pentru Germania, pe lângă cassa centrală are scopul a îngriji de administrarea însoțirilor, cu deosebire prin revisori permanenți a controla transacțiile singuraticelor însoțiri.

(Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

Îmbunătățiri economice.

După datele mai noue publicate de către ministrul de sgriculură starea economică a Ungariei în cei din urmă cinci ani trecuți s'a îmbunătățit într'un mod vădit. Cu deosebire starea economilor mai mici de pământ, pe anumite locuri, atât s'a îmbunătățit de mult, încât se pot vedea chiar și urme de înaintare, în ceea ce se ține de cultura unor anumite soiuri de bucate.

Îmbunătățirile economice mai sus pomenite s'au făcut prin aceea, că mi-

nistrul a împrumutat din magazinele de bucate ale domeniilor sau școalelor economice ale statului bucate de un soi mai bun și mai ales, acelor economi lipsiți, cari s'au adresat către el. Împrumutarea s'a făcut mai cu seamă acelor economi, cari au fost loviți de daune elementare, oa grindină, peatră sau înecări de ape. În asemenea cazuri ministrul a îngăduit împrumutul de cînste sau cu un preț tare redus.

Pe unde însă economii nu au fost loviți de daune elementare, ministrul a îngăduit, ca economii să-și poată schimba la magazinele statului bucatele lor mai slabe cu de cele de un soi mai bun și mai ales, acordând schimbul greutate pentru greutate, de pildă o majă metrică de ovės bobonat, pentru o majă metrică de ovės de rînd.

În modul acesta ministrul a dat bucate de cînste în decursul acestor cinci ani trecuți în preț de 190 mii de cor., ear' cu un preț redus a dat deosebite soiuri de bucate în preț de 1,250.000 coroane.

În părțile de cătră mează-noapte, locuite mai cu seamă de Slovaci, șga de tare a degenerat soiul cartofilor, încât a trebuit schimbat și înlocuit cu alte soiuri mai bune. Spre scopul acesta în decursul celor cinci ani trecuți ministrul în tot anul a dat cartofi de sēmēnță în cantitate de 2—3 m. m.

Pentru răspândirea culturii inului s'au împărțit între mici economi 18 m. m. sēmēnță de Riga, ear' pentru cultura specială a aceluia s'a instituit un profesor de specialitate, care să poată da îndrumările de lipsă celor ce se vor adresa lui. Pentru desfacerea produselor de in s'au înființat trei depozite mai mari și anume în Oșorheiu, Csallóköz și Szepes.

Pentru lățirea culturii orzului de bere s'a împărțit între economi deasemenea sēmēnță de cînste și a înlesnit vinderea aceluia în anumite țirguri anume statorite, unde apoi au fost invitați și fabricanți de bere din străinătate.

În interesul lățirii culturii de cânepă s'a procurat deasemenea sēmēnță de Bologna și s'a împărțit între economi ear' pentru vinderea produselor acesteia

Stîncele Doamnei.

II.

În acest timp, domnul și domnița ajunseră în pădurea din Broșteni. De aici înainte drumul era și mai greu, căci numai aceia, cari cunoșteau bine vadurile, puteau să treacă riul foarte larg fără frică. Calul domnului, sub povara îndoitei sale sarocini, a cam început să dea semne de oboseală.

Inzădar îl mângăia Rareș sau îi dădea pinteni din când în când, bietul animal nu mai putea înainta. Într'una necheza jalnic.

— Dacă ar vrè Măria Ta să consimtă a lua calul meu, zise unul din oameni Elenei, trebuie să-l vă grăbiți, căci altfel sînteți în pericol.

El ridică pe doamna din brațele soțului ei și o așeză pe șeaua lui, apoi pieri în tufiș, înainte de a-i fi mulțumit Domnița pentru jertfa sa.

De aci drumul se depărta de Bistrița bifurcându-se în direcția Rarăului, unde se mai află și azi o mănăstire mică ridicată în memoria fugei domnului Petru Rareș.

Fugarii intraseră într'o pădure, care părea nemărginită, în care trunchiurile doborîte ale copacilor uriași îi împedeau să înainteze, ear' mușchiul era atât de des și de buretos, încât picioarele oailor se infundau cu totul. Deodată tresărîră la auzul unui trosnet de ramuri și al unui muget șgomotos din apropiere.

Din deșeușul pădurei apăru cu mândrie un Zimbru, un fel de taur sălbatic (special Moldovei). Animalul înainta cu capul plecat, gata să-și implante coarnele în pântecile calului, pe care călărea domnița; atunci nobilul animal înfricoșat se oprî și căzu la pământ, ear' sub el gingașa sa povară.

Zimbrul se pregătia să reînnoiască atacul dar' Rareș sări de pe cal, îl apucă

de coarne cu o putere herculană și le sucî până a sucî și gâtul monstrului; acum de abia a putut isbuti să scoată pe șcumpa sa Elena de deșubtul calului căzut.

— Ai fi în stare să umbli, șcumpa mea? o întrebă el cu iubire, ear' femeea lui se lipia tot mai strîns de el, ca ș'o apere.

— Și până-în capătul lumii mă duc cu tine, răspunse ea, dar' era palidă și vocea-i tremurs.

— Dacă e așa, mai bine să dăm drumul oailor, că mai rău ne întărzie. Însă pentru a înșela pe cei cari ne urmăresc, ar trebui să apucăm pe alt drum și în același timp să ne despărțim. Eu să face mai bine dacă m'ași duce la Ciceu, deșe drumul prea lung; dar' voiu apuca pe cărarea dela Humora până la Dorna și de acolo voiu trece muntele Căliman... Tu, Ștefăniță urmă el, adresându-se credinciosului său vi-

s'au înființat în comitatul Bichig și un magazin de vânzare.

Pentru răspândirea culturii hemeiului s'au înființat mai multe târguri pentru cumpărarea aceluia, acordându-se totodată și anumite favoruri pentru transportarea lui.

Reuniunile economice încă s'au împărțit de o deosebită băgare de seamă din partea ministrului, de care-ce numai în anul trecut s'a acordat un ajutor de 200 000 coroane pentru ținerea de prelegeri economice pentru economi pe timpul de iarnă.

Economiile de model încă au crescut la un număr de 80. Și mereu crește numărul acelor comune, cari cer înființarea astorfel de economii, cari sânt un fel de școală pentru economii mai bătrâni.

Pentru reconstruirea viilor atacate de filoxeră, al căror teritor era de 662 488 jug. catastrale, din care filoxera a pusit deja 419 391 jug. cat. ministrul a înființat deoparte așa numitele magazine de pușioasă, de unde cultivătorii de vii își puteau procura mai ușor materialul de lipsă pentru stropit, de altă parte a înființat așa numitele pepinerii (grădini) ale statului pentru creșterea și altoirea viștelor atscate cu vițe americane. Teritorul cuprins de acestea pepinerii făcea la finea anului trecut 1759 jug. cat. și prețuia 48—50 milioane de coroane.

Intre pepineriile acestea cele mai însemnate sânt cele dela Paulis și Arad, cari au produs vițe în preț de 27 milioane coroane, ear' altoi de vițe în preț de 3 milioane coroane. Pe lângă pepineriile acestea s'au mai înființat în fiecare an și anumite cursuri, ca economii să-și poată câștiga cunoștințele de lipsă la cultura acolora.

Tot în scopul lățirii cunoștințelor de lipsă la cultura viilor s'au înființat cursurile de vizit pentru învățatori, la cari s'au primit pe fiecare an câte 120—150 învățatori cu spesele statului. Afară de acestea în cele 8 școli de vizit ale statului se mai pregătesc an de an câte 300 de absolvenți cu anumite cunoștințe deosebite pentru vizit.

Pentru înaintarea pomăritului s'au înființat școlile de pomi ale statului,

cari astăzi sânt într'un număr de 25 și cari împart de oînste sau cu un preț redus pe fiecare an câte o jumătate de milion de altoi. Acestor școli este a se mulțumi rezădirea drumurilor de țeară ou altoi. La cursurile de pomărit de câte o lună încă iau parte pe fiecare an câte 62 preoți și câte 400 de învățatori, cari pe timpul acela primesc diurne dela stat.

Membrii societăților pentru valorizarea laptelui încă s'au sporit într'un mod deosebit. Pe când în anul 1897 erau numai 2767, pe atunci numărul acolora a ajuns astăzi la 40,673, cari încasează pe an 8½ milioane coroane pentru vinderea laptelui.

Pentru îmbunătățirea soiului de vite tot statul a premers cu pildă bună, împărțind comunelor dela 1895 până astăzi 11 mii vite de prăsilă tătăne, al căror preț s'a plătit apoi în rate de câtră comunele respective.

Pentru îmbunătățirea soiului oailor s'au înființat mai în toate comunele frunțate anumite stațiuni de armăsari, de cari și micul econom poate profita mai ou înlesnire. Cu totul se află astăzi la 3200 armăsari de ai statului, ear' 670 de armăsari s'au dat comunelor pe lângă solvirea în rate.

Pentru împădurirea coastelor și a locurilor sterpe încă s'au înființat pe lângă pădurile statului mai multe pepinerii, în cari se cultivă pe fiecare an peste 50 milioane pădureți de arbori de tot felul.

Pentru scutirea pământurilor, supuse culturii, de vârsările apelor, s'au făcut multe astupături și zăgazuri, așa că mai multe zeci de mii de jugere de pământ au fost scutite de înecări.

Afară de aceasta s'au mai făcut și alte îmbunătățiri pe terenul economic precum: stupăritul de model dela Gödöllö, societățile de pescărit ș. a., așa că în cei din urmă 5 ani se poate constata un spor însemnat în toate ramurile economice, nu numai din partea statului, ei chiar și a singuraticilor economi.

Ioan Georgescu.

Esposiția industrială din Sibiu.

Lista premiilor.

(Industria de casă).

(Urmare.)

Cu premiul de 3 cor. au fost prem. Sofia Maier din Marpod, Rafira Crăciun din Cârpeniș, Maria Răduț din Avrig, Ana Paia din Avrig, Sofia Berghea din Avrig, Aurelia Preda din Avrig, Stana Lungu din Rășinari, Maria E. Dancăș din Rășinari, d-șoara V. Droc din Rășinari, Mărioara Poplăcenel din Riușadului, Maria Vlad din Poiana, Elisabeta Dobrotă din Poiana, Maria Hința din Sebeșel, Maria Loloi din Orlat, Ana Druhora din Boița, Maria I. Bratilesou din Boița.

Cu premiul de 2 cor. au fost prem. Maria Moga din Rod, Ileana Aldea din Rod, Ana Opriș din Armeni, Ana V. Opriș născ. Bădilă din Poplaca, Anița Salomie din Vale, Maria Opriș din Poplaca, Aurelia Marin din Ilimbav, Sabina Olariu din Poplaca, Magdalena Ciorgariu din Ludoș, Ana Ronga din Avrig, Marina Mihaiu din Poplaca, Bucur Omăta din Rășinari, Raveca Hința din Sebeșel, Elisabeta Timar din Bendorf, Maria Neagu din Poplaca, Maria Cosina din Căpâlna, Maria Tănăsou din Poplaca, Maria M. Breaz din Laz, Maria P. Opriș din Poplaca, Ana Vlad din Șelimbăr, Ana Dragomir din Poplaca, Ana Bunea din Tilișoa, Maria Baciu din Tilișoa, Stana Droc din Rășinari.

Industria profesională (meserii).

Cu premiul de 40 cor. au fost prem. Emil Pătruț, din Sibiu, Demetriu Mărtin, din Orăștie.

Cu premiul de 30 cor. au fost prem. Ioan Tat din Alba-Iulia, Nicolau Marou din Sibiu, Ioan Dușe din Șura-mare,

Cu premiul de 25 cor. au fost prem. Alexandru Nemeș din Sibiu, Petru Mihălțan din Sibiu, Eremie Purece din Sibiu, Moise Vlăduț, din Sibiu.

Cu premiul de 20 cor. au fost prem. Constantin Dragoș din Sibiu, Teodor Moldovan din Sibiu, Maniu Lungu și filii din Rășinari, Ioan Bucșan din Selliște, Ioan Sêrbu din Sibiu, George Bacu din Sibiu, Iosif Oprișan din Orăștie.

zitiu, tu vei conduce pe domnița în grotă și vei îngriji cât se poate de bine de dînsa până la întorcerea mea. Și o strînse pe Elena în brațe cu dragoste.

— Va să zică trebuie în adevăr să ne despărțim? zise ea.

— Nu pentru multă vreme, scumpa mea s'auzi pe cei cari ne prigonesc de colo din vale? Nu e o clipă de pierdut.

O ținu un moment îmbrățișată, apoi scoase hamurile de pe cai și-i lăsă în voia lor.

Atunci, aruncând o ultimă privire de iubire dulcii sale soțioare, domnul Rareș plecă în grabă. Domnița îl urmă cu ochi triști și îndurerați, deși știa bine că de ar fi rămas înainte cu el i-ar fi putut împedeoa fuga și i-ar fi pus viața în primejdie. (Va urma).

Tăt paorie' i*) măi binie!

(In graiu bănățenesc).

Chiniezii șegie lângă foc
P'un scamn cu tri pișioarie,
Ear' chininjița în târnaț
Îndrugă la fuioarie.

•Tu Solomie!«, dzîșie iel,
•Ieu tarie mi-s pe gânduri,
•Că dascălu m'ou dat un sfat,
•M'ou dat d'atâcia rëndurie:

•Sê'l dăm pe Giorgie la ușcolii,
•Că tarie îi cumincie,
•Sê'nviță mult, sê'nviță limbii,
•Sê miargă înăincie!

•Că arie cap, că d'in bufari
•Iel dzîșie tăt d'a rostu,
•Și șcie cătichisu tăt
•Tăman ca — Tatăl nostul!

•Sê'l fașiem domn la vr'un oraș,
•Ca să trăiască binie,
•Sê nu măi umblie morșielit
Și chinuit ca minie!

*) Paorie — țeran; cuvântul e făcut din cel nemțesc »Bauer«.

— »Noa asta viedz ar fi frumos!«
Rêspungie Solomie,
»Dar' carie domn dzîși, că'i măi bun
»Asta sê-m spunii tu mie!« —

— »D'apăi niși dascălu n'ar fi rêu,
»Că arie plată bună
»Și arie multă șinstie 'n sat,
»Ear' banii 'i vin la lună!«

»Dar popă cried, c'ar fi măi bun,
»C'arie pământuri mulcie,
»Și fie moarcie ori bociez
»Luî tăt vienit 'i adușie!«

»Ș'un doftor d'ăi cu ochilari,
»La caria ori șie boală
»I-adușie banii tăț acas',
»Cum duc sașii la moară!«

»Da îi măi marie — un arvocat,
Că umblă în căruța
Și pentru-o vorbă la biețirc
Ieșndată șinși băncuță.

— »Ii binie tăt, și tăt îi rêu!«
Grăiescie Solomie,
»Dar' ieu cu mincea măi it dzic:
Niși una sê nu fie!«

Cu premiul de 15 cor. Pamfilie Moldovan din Sibiu, Nicolae Bratu din Răginari, Alexandru Lucian din Sibiu, Nicolae Ișan din Sibiu, Nicolae Stan din Șohodol, Valeriu Grindean din Sibiu, Ioan Tomuța din Orăștie.

Cu premiul de 10 cor. au fost prem. Ioan Coacăză Sebașul-sășesc, Iuliu Muntean Sebașul-sășesc, Ionel Luch din Viena, Mihail Simu din Sibiu, Emil Vintilă din Sibiu, Ioan Mihalțan din Sibiu, Zacharie Aron din Sibiu, Mihail Mhom din Cămpeni, George Brașai din Orăștie.

Cu premiul de 8 cor. au fost prem. Iuliu Salamon din Sibiu, Vasile Maț din Aciliu, Florea Crucia din Sibiu, Grigore Suciș din Sibiu, Vasile Ban din Sibiu.

Cu premiul de 5 cor. au fost prem. Ioan Comșa din Blaj, Nicolae Ban din Poiana, Nicolae Stoica din Avrig, Ioan Lungu din Răginari, Vasile Oșan din Brașov, Nicolae Hanciu din Săliște, Ioan Poiană din Săliște, Emil Olu din Sibiu, Ioan Șerb din Poiana, Demetriu Baciu din Sibiu, Vasile Comșa din Sibiu, Ioan Atudean din Cămpeni, Ioan Popidan din Sibiu, George Mhailu din Sibiu, Iuliu Romoșan din Feneș, Vasile Moga din Apoldul-mare, Petru Moga din Sibiu, Ioan Ucenic din Sibiu.

Cu premiul de 3 cor. au fost prem. Nicolae Pop din Sibiu, Traian Marou din Cămpeni, Gavril Neacșu din Brad, Petru Bota din Sibiu, Ioan Oltean din Sibiu, Victor Simțion din Sibiu, Victor Maniu din Sibiu, Nicolae Bulea din Sibiu.

Statut pentru tovarășii de consum.

VIII. Contabilitatea.

(Urmare și fine).

§ 40.

Primul an de gestiune începe cu ziua înregistrării tovarășiei la tribunalul de comerț și finește cu 31 Decembrie al anului respectiv.

Următorii ani de gestiune încep cu 1 Ianuarie și finește cu 31 Decembrie.

La finea fiecărui an de gestiune este îndatorită direcțiunea:

1. a alcătui și a statori împreună cu consiliul de control inventarul și
2. a îngriji de încheierea registrelor.

»Că viedz, că dascăli d' chin
»Cam tăt mor d' offică;
»Ear' popă d' șie s'el și fac,
»Dacă nu-l fac vlăgică?

»Ear' doctor d'ăia d'in șpitari,
»D'vingică la boală,
»Nu-l fac păzască Dumnedz'eu
»S'șciu, că mor d' foamie!

»D'apăi d' arvoat nu-l dau
»S'vină și 'mp'ratu,
»Că arvoați 's bielitori
»Ș'j blastemă tăt natul!

»Și șie s'el dau d'ăiși d'acas,
»S'umblie 'n căși străinie?

»D'cât un domn d' hăi d'ăi spus...
»Tăt paorie 'i măi binie!

Dr. George Gărda.

§ 41.

Purtarea și încheierea registrelor socotelilor precum și bilanțul trebuie să fie întocmite după principiile comerciale.

Pe baza acestor principii direcțiunea în decursul primelor două luni după aspirarea fiecărui an administrativ va alcătui și va înainta consiliului de control:

1. bilanțul veniturilor și cheltuielilor din anul expirat;
2. socoteala anuală a câștigului și a pierderilor și
3. bilanțul întregii averi a tovarășiei.

Neîmplinindu-și direcțiunea această îndatorire, consiliul de control este îndreptățit de a încredința altor persoane alcătuirea socotelilor recerute și membrii direcțiunii vor trebui să remunereze pe aceste persoane amăsurat serviciului făcut.

§ 42.

În bilanț trebuie incluse deosebit:

A. Activele.

1. suma banilor gata în casă la finea anului administrativ;
2. hârtiile de valoare specializate după categorii și după cursul lor din 31 Decembrie al anului respectiv;
3. pretențiunile tovarășiei statorite după categorii;
4. prețul bunurilor mobile după amortizarea a cel puțin 10% anual pentru folosirea lor.

B. Pasivele:

1. părțile tovarășilor;
2. fondul de rezervă;
3. fondul de exploatare;
4. datorile după categorii;
5. eventuale cheltuieli restante din anul expirat.

§ 43.

Consiliul de control examinează după principiile comerciale socoteala anuală și bilanțul și spre a pute fi văzute aceste de toți tovarășii la espune în localitățile tovarășiei cel puțin o săptămână înainte de adunarea generală sau hotărăște să fie tipărite și înmanate singuraticilor tovarășii.

Adunării generale îi vor fi apoi înaintate dimpreună cu socotelile și cu bilanțul anual totodată și propunerile consiliului de control privitoare la repartizarea câștigului și la eventuale remunerațiuni pentru membrii din direcțiune.

Adunarea generală poate să aleagă o comisiune, care să mai examineze odată toate socotelile.

§ 44.

Din venitul curat anual incurge în fondul de rezervă și cel de exploatare, cât hotărășc §§. 36 și 37 din statut și până la 5% se statorosc drept dobândă pentru părțile.

Pentru cazul, că fondul de rezervă și cel de exploatare în decursul timpului n'au sporit până la mărimea recerută, să mai adauge la ambele fonduri din restul venitului curat câte 1/4. Asupra restului care mai rămâne încă dispune adunarea generală amăsurat intereselor tovarășiei. — Dacă nu a hotărât adunarea generală, să fie adăogate la părțile dobânde și câștigurile, atunci aceste trebuie distribuite între singuraticii tovarășii până la 1 Iulie a. c.

§ 45.

Pentru cazul, că fondul de exploatare nu ar ajunge pentru acoperirea eventualelor pierderi avute în decursul anului cu exercițiul afacerilor tovarășiei și ar rezulta la finea anului un deficit în bilanț, va lua în ajutor mai întâi fondul de rezervă și în linia a doua părțile.

Pierderi mai mari vor fi repartizate asupra singuraticilor tovarășii, carlgaranțază pentru toate îndatoririle tovarășiei cu o sumă înzecită a părților, cu cari s'au angajat față cu tovarășia.

Juriul de arbitri.

§ 46.

Neînțelegerile iscate între tovarășii și tovarășii sau între singuraticii tovarășii se vor aplana prin un juriu de arbitri.

Juriul se constituie astfel, că fiecare parte litigantă își alege câte un arbitru și acestia la un loc alege apoi un președinte.

§ 47.

Juriul de arbitri va cerceta cu acurateță cauzele neînțelegerilor și va căuta să impace după conștiință.

Pentru cazul să nu fie mulțumite părțile litigante cu verdictul dat de juriu, atunci pot recurge la ajutorul tribunalului competent.

IX. Desființarea și liquidarea.

§ 48.

Desființarea și liquidarea tovarășiei urmează amăsurat dispozițiilor legii comerciale.

La cazul desființării sau liquidării tovarășiei află loc repartizarea câștigului și a pierderilor conform statutului.

Îngrijirea calilor.

Stringerea cu caiua (culul).

Se poate întâmpla ca după potcovit, calul să schioapete nu din pricina că a fost atins cu caiua, ci pentru-că îl strînge caiua. În acest caz, caiua fără să ajungă la viu, se găsește însă cu totul în apropiere de el, apăsând asupra lui și provocând astfel durerea.

Și în stringerea cu caiua, potcovitul este mai întotdeauna de vină, totuși copitele, care au cornul prea subțire, acele pline în talpă, rupte sau sparte, sufer mai des de acest rău.

Calul strîns cu caiua, de obicei nu schioapătă decât a doua sau a treia zi, schiopătura fiind de cele mai multe ori puțin pronunțată, animalul în mers abia amenințat.

Cercetând copita piciorului schiop, găsim că ea este oare-cum mai caldă. Dacă după tragerea potcoavei sau chiar mai înainte de a-l despotcovi o încercăm cu cleștele, vedem că o anumită parte a ei este dureroasă, parte care corespunde cu caiua, care a fost bătută prea aproape de viu.

Stringerea cu caiua nu rar se lecuește numai prin odichna animalului; cu toate acestea este bine, pentru a nu se isca vre-o complicație, ca îndată-ce pricepem că schiopătura se datorește stringerei cu caiua, să despotcovim animalul la piciorul șubred, făcându-l a sta o zi două, de două-ori pe zi, câte o ju-

mătate de clas cu copitele într'o apă curgătoare sau lac din apropiere.

Oblojelele copitei bolnave cu pământ galben amestecat cu apă oțătită sau și cu floare de fân caldicioasă, sânt deasemenea folositoare.

Se vindecă ușor stringerea cu cauza, dar' acest fapt nu trebuie cătuși de puțin să ne lase nepăsători, căci și acest rău, mic în aparență, poate prin neglijare, ca ori-ce boală de copită, să aducă animalul în neputință de a-și face serviciu.

Irimia Popescu,
medic veterinar.

Știri economice, comerț, industr. jurid.

Venitul oăilor ferate din România. Veniturile oăilor ferate în cele 6 luni ale exercițiului curent au atins suma de 2.934.524 lei față cu 2.574.666 a exercițiului 1901—1902.

Raport economic. In Ungaria. Conform raportului emis de ministerul de agricultură la finea lunii trecute în jumătatea a doua a lunii Octombrie a. c. a domnit peste tot timp schimbăcios, în unele locuri ploios și rece. În regiunile mai înalte muntoase, cu deosebire în Carpați a nins și înghețat. Brumă a oăzut în întreagă țeara, însă fără de a cauza stricăciuni, de oare-ce culesul cucuruzului s'a sfârșit aproape pretutindenea. Din cauza pre multor ploi arăturile și sēmănăturile de toamnă nu s'au putut sfârși în singuratiche părți ale Alfeldului, în regiunea dincolo de Dunăre și în Ungaria-de-nord. Sēmănăturile timpurii au răsărit frumos, în multe locuri însă goarecii le-au causat stricăciuni; în general sēmănăturile sânt foarte frumoase. Rapița a rămas înderēt în dezvoltare și sēmănatul nu a isbutit pretutindene, așa că în multe locuri sēmănăturile au trebuit arate. Precum s'a raportat de repeșite-ori, rezultatul recoltei sēmănăturilor de toamnă este foarte diferit atât cualitativ cât și cuantitativ. Recolta cucuruzului este în partea cea mai mare slabă mijlocie, atât în privința cuantitativă cât și în cea cualitativă. Recolta cartofilor în general abia este mijlocie, în unele regiuni ei au putrezit, din cauza aceasta cartofii sânt scumpi. În regiunile nășipoase rezultatul a fost mai satisfăcător; dar' și în aceste locuri tuberculele au rămas neobicituit de mici. Varza a isbutit mai bine, oăpășinile sânt destul de mari, și cualitativ rezultatul de asemenea este satisfăcător. Recolta napilor de zahăr este cuantitativ bună mijlocie, cualitativ mijlocie; recolta napilor de nutreț este mijlocie, ear' în privința cualitativă ea este bună. Unde n'a stricat gerul din Septembrie viile au dat un rezultat mijlociu, și numai parțial rezultatul a fost satisfăcător. Poamele tomatice au dat recoltă slabă în toată țeara. Mere și pere s'au pus în comerț mult mai puțin decât în anul trecut.

Vitele cornute în România. După ultima statistică în România sânt 1.124.000 boi, 380.000 vaci de lapte, 270.000 vaci fără lapte, 360.000 bivoli și 285.000 vișei.

Comerțul de ouă cu Anglia. Anglia a importat următoarele cantități de ouă în cei din urmă doi ani:

	1900	1901
din Rusia	28,015.000 fr.	30.488.000 fr.
> Danemarca	20,319.000 >	29,313.000 >
> Germania	25,682.000 >	22,614.000 >
> Belgia	18,519.000 >	20,352.000 >
> Franța-Italia	21,905.000 >	17,577.000 >
> Canada	7,295.000 >	6,456.000 >
Importul total	136,492.000 fr.	138,738.000 fr.

După-cum vedem Rusia espoartă mai mult decât ori-ce altă țeară, și credem că aceea ce produce Rușii am pute produce și noi. Dar' Rusia nu trimite ouă numai în Anglia, de vre o câțiva ani a început un comerț întins cu Franța. Numai în luna Decembrie 1901 a trimis în Franța 65 milioane de ouă, pe când în aceeași lună a anului 1900 trimisese numai 37 milioane.

Piuă de haine s'a înființat în comuna Avrig în care se vor lucra pănuri pentru îmbrăcăminte țeranilor noștri, cu toată îngrijirea, în modul cel mai bun, având piuar harnic în adins din comuna Sadu. Țeranii noștri vor sprigini întreprinderea aceasta românească.

ȘFATURI.

Spălatul rufelor. Trecem peste toate rețetele în a căror compoziție intră soda și potasa și dăm cea mai bună rețetă pentru spălatul rufelor de casă.

Se iau 750 grame săpun; se disoalvă în 15 litri de apă, răzând săpunul sau tăindu-l bucățele, Apa să fie caldă cât poate suferi mâna.

În aceasta soluție să pui o lingură de masă de esență de terpenină și 3 linguri de amoniac lichid.

Se clătește vasul, pentru-ca să se facă mai bine amestecul. Inmuiți rufele și lăsați-le se stea timp de 2—3 ciasuri acoperite cât se poate de bine.

După aceasta se scoate din această compoziție și se spală în mod obicituit, frecându-le prea puțin.

Acest procedeu oferă mare economie de muncă, de timp și de combustibil.

Rufele nu se strică de loc; mai întâiu că, chiar de-ar fi foarte murdare, n'au nevoie să fie frecate, căci amoniacul și terpenina disolvând grăsimile au și avantajul de a nu arde pânza.

Când sânt prea multe rufe, atunci compoziția se încălzește din nou și i-se mai adogă o jumătate de lingură de terpenină și o lingură amoniac, pentru a pute fi întrebuintată la al doilea rând. Rețeta aceasta este foarte mult aplicată de spălătoresele din Paris.

Untura de pește fără miros. Se ia o lingură de untură de pește și se bate bine cu un gălbiniș de ou și 10 picături de mentă, apoi se amestecă cu o jumătate păhar de apă zaharată. Gustul este admirabil și copiii îl iau cu plăcere.

FELURIMI.

O princesă muncitoare ou ziua. Princesa rusă Elena Zulkuy, foarte bine cunoscută în înalta aristocrație rusească, lucrează actualmente ca muncitoare într'un șantier de zidărie la Odesa. Ea amestecă molozul pe care-l cară lucrătorilor și lucrează dela șese ciasuri

dimineața până la șese seara câștigând cam vre-o patru franci pe săptămână.

Princesa Zulkuy și-a perdut toată averea în urma unor întâmplări nenorocite, număratoarele sale rude au părăsit-o cu totul, așa încât ea e silită să-și câștige viața, ca salahor la zidărie. În vremea din urmă ea isbutise să economisească 25 lei, dar' suma aceasta i-a fost furată. Depunând o plângere la comisariat a trebuit să-și descopere rangul și titlul.

Femeile și funcțiunile. După o statistică a Statelor-Unite, există în America de Nord: 3405 femei factori, 1009 femei avocați, 7399 doctorese, 787 dentiste, 2193 ziariste, 1040 arhitecte, 946 femei agenți, 409 electriciene, 45 conductoare de locomotive, 1320 vânătoare, 190 femei birjari, 91 femei hamali și 324 ciocli.

Resturile unui trib de Eschimoși.

Acum de curând s'a descoperit pe insula Southampton, la nord dela Hudson-Bai, resturile unui trib de Eschimoși. Până acum acesti oameni n'au avut ocașie să vadă oameni albi. Colibele lor sânt lucrate din fâlcii de balenă. Deasupra se află pe o ridicătură o lampă de peatră, care se întrebuintează pentru iluminat, încălzit, gătit, topit zăpada și pentru uscarea hainelor. Lampa se compune dintr'un vas cu untură de pește, ear' ca feștilă servesc mușchii de arbori. Oamenii acestia trăsesc cu carne de balenă, ale căror oase le întrebuintează ca vase sau sănii. Ei vorbesc într'un dialect special și sânt îndrăsneți.

O plantă ourioasă. Nici odată nu s'a adus în Europa o plantă pentru un scop așa de ciudat, ca un mic cactus, ce s'a trimis din America centrală unui domn din Paris.

Fiiul acestuia, care se află în America-centrală, i-a trimis această plantă, care va apăra chelia bătrânului de muște.

Da, de muște

Cactusul acesta are însușirea de a absorbi insectele, căci acestea sânt hrana lui.

Toate foile sale, cari pornesc chiar dela rădăcină, formează o rozacee și toate sânt provăzute cu peri ascuțiți.

Fiecare jumătate de foaie presentă o suprafață puțin găvnoasă presărată cu negei. Acesti negei secretează o fluiditate, care atrage insectele.

Perii sânt așezați astfel, că insecta apropiindu-se de foaie trebuie să atingă pe unul și care sânt foarte simțitori cele două părți ale foaiei se închid numai decăt.

Foaia nu se redeschide decăt atunci când insecta nu se mai mișcă.

Ea secretează atunci un suc digestiv similar cu suctul gastric, al stomacului omenesc și prada încet, încet e disolvată și asimilată.

GLUME.

Cucoana Frosa. Cum, Sofișă, vrei să pleci?

Bona. Da cucoană. Când am intrat în serviciu la d-ta mi ai dat în păstrare cheile dela giamantanul și outiile d-tale.

Cucoana Frosa. Asta dovedește fata mea că aveam încredere în tine.

Bona. Nici decum cucoană. Nici una din aceste chei nu se potrivesc în zaruri.

CRONICĂ.

Pentru catedrală. La fondul de edificare a catedralei au mai contribuit preoții din tractul Orăștei cu considerabila sumă de peste 4200 cor., ear' învătătorii din acel tract cu 1885 cor.

Deputații congresuali mireni, aleși în arhidieceasă pentru noul period, sînt următorii: în cercul I. (Sibiu) Partenie Cosma, dir. »Albinei«, în cercul II. (Seliște) Dr. Liviu de Lemeny, adv. în Sibiu, în cercul III. (Sebeș) Ioan de Preda, adv. în Sibiu și fiscal consistorial, în cercul IV. (Alba-Iulia) Mihail Cîrlea, notar public în Abrud, în cercul V. (Deva) Dr. Ioan Mihu, adv. în Orăștei, în cercul VI. (Hațeg) Dr. George Proca, secretar consistorial, în cercul VII. (Ilia) Dominic Rațiu, funcționar la »Albina« în Sibiu, în cercul VIII. (Geoagiu) Dr. Aurel Vlad, adv. în Orăștei, în cercul IX. (Zarand) Simion Damian, adv. în Brașov, în cercul X. (Câmpeni) Dr. Vasile Preda, adv. în Câmpeni, în cercul XI. (Turda) Nta. Garoiu, adv. în Zernești, în cercul XII. (Cluj) Vasile Almazan, adv. în Cluj, în cercul XIII. (Solno) Victor Cuppa, secretar în ministerul de finanțe în Budapesta, în cercul XIV. (Bistrița) Leontin Simonescu, secretar metropolitan, în cercul XV. (Târnava) Dr. Nicolae Veerdea, secretarul »Albinei« în Sibiu, în cercul XVI. (Sighișoara) Virgil Onișiu, dir. gimnaziului din Brașov, în cercul XVII. (Treișoane) Dr. Iancu Meștanu, adv. în Zernești, în cercul XVIII. (Brașov) Ioan Lenger, adv. în Brașov, în cercul XIX. (Bran) Ioan cav. de Pușcariu, septemvir în pensiuane, în cercul XX. (Făgăraș) Dr. Ioan Șenchea, adv. în Făgăraș.

Despărțământal „Cluj“ al „Asociațiunii“ și-a ținut la 2 Noembrie n. adunarea generală extraordinară. Adunarea a fost slab frecventată. S'au luat măsuri pentru a deștepta în popor un mai viu interes față de »Asociațiune« și s'a decis ridicarea unui monument lui Olteanu, care a donat »Asociațiunii« 100 mil cor. S'a mai decis ținerea de prelegeri populare în cercul Clujului și la fine s'a citit o disertațiune a studentului V. Merușiu, »Din viața și activitatea literară a poetului G. Coșbuc«, schiță biografică-literară.

Sfințire de școală. »Unirea« scrie: Duminecă în 26 Oct. n. rev. domn Dr. Aug. Bunea, invitat de protopopul Nicolau Solomon, a sfințit școala cea nouă gr-catolică din Ludoșul-de-Murș. Mai întâiu dl canonic a celebrat sf. liturgie în biserica cea frumoasă, și nu de mult zidită, asistat de protopopul și de notarul tractului George Florian, paroh în Sânger. Cu această ocaziune a predicat despre evanghelia zilei și în legătură cu aceasta a lăudat zelul și jertfele poporului pentru biserică și școală. După liturgie a sfințit școala în prezența unui public numeros în care era — pe lângă preoții Suci din Căpuș, Boer din Lechința, Orbean din Iolânzel și alții din jur — și reprezentanții autorităților civile locale. Acî predând școala destinațiunii, a adresat cuvinte potrivite senatului școlar, părinților, pruncilor de școală, învățătorului, arătându-le cari sînt datorințele lor față de școală. În vătătorul Vas. Morariu cu corul său de elevi a ridicat mult frumuseța actului, și a știut aranja o adevărată sărbătorire a parohului și protopopului N. Solomon, sub a cărui păstorire s'au clădit biserica și școala, ambele atât de frumos situate pe șermurile Murșului într'un loc înalt unde, călătorind pe valea acestui riu, le vezi și le admiri din mare depărtare.

Dar frumos. Ilustra familie Moșonyi n'a încetat a face fapte bune nici după darul cel mare princiar, ci vîzînd lipsa bisericii nou edificată gr-cat. din opidul Cojoana, s'a îndurat prea grațios a trimite și spre acest scop 200 cor.

Picnic. Tinerimea universitară română din Cluj va țină un Picnic Duminecă în 23 Nov. st. n. 1902 în sala Redutei orășenești din Cluj. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea tinerilor lipsiți de mijloace. Inceputul seara la orele 8. Prețul de intrare: de persoană 3 cor. de familie până la 3 membri 6 cor. de la 3 membri în sus 8 coroane. Comitetul arangiator: Valer Ostatea, președinte; Antoniu Bogdan, vicepreședinte; Ioan Hica, casar; Basiliu Bașiotă, controlor; Augustin Rațiu și Virgil Munteanu, membrii în comitet.

Producțiune teatrală aranjază corpul didactic, cu concursul tinerimei, din Viștea-inferioară la 23 Noembrie st. n. a. c. în spațioasa sală din casele d. nei Paraschiva Șandru. Inceputul la 7 ore seara. Prețul de intrare: de persoană: 1 cor. 20 bani; de familie (3 persoane) 3 cor. Venitul curat va servi de basă unui fond cu menirea de a se împărți premii școlarelor diligenți cu ocaziunea examenelor.

Necrolog. *Petru Anca*, fost paroh gr-cat. în Reșiție, a răposat în state de 78 ani, servind la altarul Domnului 48 ani, după suferințe grele și îndelungate, suportate cu paciență creștinească, răvăzută cu sf. taine, la 25 Oct. a. c. Pe răposatul îl deplîng următorii: Veronica Anca n. Deremș, ca soție și filii Paul Anca, adm. par. în Reșiție, Alexandru, jude comunal în Totoiu, Sofia, Anica, Maria, Carolina și Axentie Anca, învățător; ca soră Todora; ca gineri Todor, Vasilica, Nicolau și Ioan; ca nurori Maria, Lucreția și Maria; a doi numeroși nepoți și nepoate. În vezi amintirea lui!

Convocare. Despărțământul »Morlaca«, aparținător »Reuniunii învățătorilor gr-cat din Archidieceasa gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș«, își va țină adunarea ordinară de toamnă în Săcueni la 22 Noembrie st. n. a. c. La aceasta adunare sînt invitați membrii ordinari și ajutători.

— Despărț. »Alba-Iulia« al »Reuniunii Inv. rom. gr-cat. din archidieceasa gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș« își va țină în sensul § lui 21 al statutelor adunarea generală de toamnă, Sămbătă în 22 Nov. n. a. c., în școala română gr-cat. din Șard, la care se invită prin aceasta toți membrii fondatori, ordinari și ajutători precum și toți spriginitorii învățământului nostru național. *I. Pampus*, president; *G. Spătăceanu*, notar.

Verdictul juriului din Sibiu în procesul criminal contra lui *Iacob Conțiu* din Gurariului, care a junghiat pe *Petru Brad* de acolo, tată a 6 copii, în cărcîma lui Voicu, a făcut în Gurariului și în comunele din jur o impresiune neplăcută, mai ales, că Iacob Conțiu a avut și până aci purtări slabe, și numai de când e el sub lăcat, a fost în comună liniște și siguranță în averea creștinilor.

Deci un astfel de om primejdios la tot cazul trebuia pedepsit aspru, — ear' nu achitat — chiar și ocialași complici trebuiau pedepsiți cu ceva închisoare, dar' pentru Iacob Conțiu, la tot cazul, poporul aștepta o pedeapsă de cel puțin 4-5 ani. Că Petru Brad, omorîtul, în stare de beție, s'a purtat provocător, nu a fost nici un motiv ca să-l junghie cu cuțitul în modul cel mai bestial.

Wlassios în Ardeal. După-cum se comunică ziarului »S. d. Tageblatt«, deputații sași E. de Trauschenfels și E. Hintz au conversat cu ministrul Wlassios, despre călătoria lui prin Ardeal. El s'a pronunțat în mod favorabil despre cele constatate printre Sași, numai cu rezultatele obținute din limba maghiară la școlile secundare săsești nu e mulțumit, dar' recunoaște, că aceasta e de-a se atribui mai mult împrejurării, că elevii nu aud vorbă maghiară afară de școală. Ce privește pe Români, se comunică numai, că Wlassios a vorbit cu un Român, care i-a spus, că lui îi sînt mai dragi colibele Românilor, căci sînt pline de copii, pe când casele frumoase ale Sașilor din Țeara-Bărssei sînt lipsite de viață. La școala de fetițe a întrebat pe o elevă, ce plătesc părinții pentru ea. Eleva a răspuns: 5 coroane, căci toate ale mîncării i-le trimite de acasă. Ministrul a declarat, că față de o așa de mică pretensivitate a Românilor nu e mirare, că Sașii sînt foarte primejduiți (!)

Al 26-lea. Cassariatul »Reuniunii române de înmormîntare din Sibiu« a solvit zilele acestea urmașilor legitimi ai regretatului *Ioan Roșca*, fost măiestru pantofar în Sibiu și membru al numitei Reuniuni, ajutorul statutar.

Acesta este al 26-lea cas de moarte în sinul Reuniunii noastre de înmormîntare.

În legătură amintim, că mult regretatului *Ioan Roșca* i-s'a făcut Sămbătă d. a. o prea frumoasă înmormîntare, la care au participat pe lângă o mare mulțime de cunoscuți, »Reuniunea sodalilor români« corporativ sub drapelul cernit. Numeroase cununi au coperit cosciugul. La cimiter au rostit pătrunzătoare și mișcătoare discursuri funebrele, părintele administrativ protopoposul dl *Nicolae Togan*, și vicepresidentul Reuniunii, dl *George Poponea*, storcînd lacrimile jalei celor asistenți.

Intru eternizarea memoriei mult regretatului au contribuit la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor, întemeiat de Reuniune, următorii: Vic. Tordășian, presidentul Reuniunii 4 cor., *George Poponea*, vicepres.; *Ioan Apolzan*, notar; *Florea Cruoișă*, casar; *Petru Ciuturag*, sodal pielar; *Eleuteriu Prelipician*, sergent-major, fiecare câte 1 cor.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu — în serviciul copiilor săraci. Duminecă în 9 Noembrie n. c. s'a dat în sala cea mare dela »Gesellschaftshaus« concertul de binefacere, aranjat de »Reuniunea de ajutorare la Crăciun a copiilor săraci încă neobligați la școală fără deosebire de confesiune și naționalitate«. Concertul s'a dat cu concursul Reuniunilor »Arbeiter Bildungsverein«, »Eintracht«, »Tipografia«, al muzicii militare, al »Reuniunii sodalilor unguri«, al câtorva studenți dela școlile reale și al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«. Corul mixt al Reuniunii sodalilor noștri, condus cu dibăcie de dirigentul *Candid Popa*, învățător, a excelat prin executarea precisă a compozițiilor »Rămăi sănătoasă« și »Lugojana«. În urma aplauselor nesfîrșite »Lugojana« a fost repetată. Bravele noastre coriste, îmbrăcate în pitorescul costum săliștense, au fost punctul de admirațiune a numerosului public asistent, compus cea mai mare parte de cetățeni germani.

Între participanți am remarcat prezența dlui *Nicolae Simtion*, membru onorar al Reuniunii sodalilor, a presidentului *Victor Tordășianu*, a notarului *Ioan Apolzan* etc.

Logodiți. D.șoara *Virginia Corda*, din Spring, și dl *Stefan Moraris*, teol. abs., din Săsciori, fidanțați.

Hymen. Mărioara I. Coca și Ioan I. Brătescu anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, care se va ține Duminecă, în 3/16 Noemvrie 1902, la orele 11 a. m., în biserica gr.-or. din Boțta.

Indrăgostit de limba maghiară Ni-se scrie din comuna Cămpeni: Publicațiunile oficiale — conform statutului comunal — au să se facă în limba română. Acum, dacă dai prin cancelaria comunală, între multele publicațiuni în limba română, ușor vei zări și un »Hirdetmény«, prin care se dă în arândă vânatul din pădurea foștilor iobagi și e subscris de *Motora János, elnök*. Foștii iobagi din 48 își au pădurile lor, ear' de președinte al lor 'și-au ales pe învășterul confesional Ioan Motora. Indrăgostit — se vede — elnökul Motora János, care e identic de stlfe! cu Ioan Motora, inv. gr.-or. în limba maghiară, toate publicațiunile le face în aceea limbă. Ba ce e mai mult și corespondențele, ce le face cu primăria comună, încă s'nt scrise ungurește, ear' primăria îi răspunde românește. Ce se credem adecă, că Ioan Motora, în calitate de »elnök« al foștilor iobagi nu poate concipia în limba română și aceasta ar fi foarte trist, intru cât ar suferi de nervozitate de creeri, au doară iepuri nu se pot pușca decât în limba maghiară? Dacă ministrul Darányi va afla de dragostea ce 'l-a cuprins pe Motora János, s'nt sigur că pe Anul-Nou îi va trimite un prezent frumos, pe animalul acela, care — după legendele vechi — 'și-a uitat numele la început, ear' D zeu drept pedespeșă 'l ar fi tras de urechi.

Ori cum e destul de trist, când oiece datorință au să propage limba română și chiar unde pot să se folosească de acest drept — îl lasă nefolosit.

Catastrofa din New York: În Statele Unite din America de nord au fost de curând alegerile pentru congres (dietă). Un bogătan din New-York a vrut să se bazeze biruința partidei lui prin focuri artificiale. În scopul acesta umpluse câteva meșare cu rachete, pravuri și alte materii explosive. Nenorocirea a vrut, ca materiile să explodeze înainte de vreme, chiar când mulți de oameni erau iar imprevizibil așteptând minunea. A urmat o scenă îngrozitoare. Mii de oameni își perduseră capul și alergau ca nebuni să scape de focul, care se vârsa asupra lor. Mulți au fost arși, mulți striviți, mulți au fost făcuți bucați. Cel-ce a fost — fără să vrea — pricinitorul acestei nenorociri a dat aproape cinci milioane coroane pentru rămașii după cei morți sau schilodiți.

Notarul orășenesc din Bacău hereșul-mare, Dr. Zoltan Perisici, a păt-o. El scria, cari ficiori aveau dreptul de a fi scutiți de serviciul militar, apoi se da pe lângă ei și le spunea, că are să-i scape — deși-i trebuiau să scape și fără ajutorul lui — dacă îi vor plăti. Mulți se grăbeau să-i dea 200-300 coroane, dela o biată văduvă, care n'avea bani, s'a mulțumit cu un porc, pe care 'și-l pînuse femeia cu mult necaz pentru un pic de furt în casă. Mișelile lui au fost descoperite și acum își așteaptă sentența.

Un ucigaș achitat. Un nenorocit își ucise femeia, pe care a aflat-o în societatea unui ticălos lacom după cinstea casei, împreună cu acesta. Ajuns înaintea curții cu jurați din Courth a fost achitat.

Credința deșeartă. Am fost dat și noi știrea despre bombardarea cu petri a unei case din Zorlențul-mare. Fiul stăpânei crezând, că tatăl seu cel mort e acela, care a eșit din groapă și face comedii, 'l-a desgropat pe mort și 'l-a ars pe câmp. Fioiorul e arestat.

Din America. E știut, că sute de mii de Slovaci, amăriți de traiul de aici, au luat drumul Americii, unde au întemeiat comunități puternice, având preoții și învăștorii lor. Nici acolo însă nu pot scăpa de urmările maghiarizării, deși încercările de felul acesta s'nt zădarnice. Dovadă e și cazul unui învăștor maghiarizat, care plecase acolo la o școală. Afând Slovacii, că el umblă să le târbăcească copiii în limba maghiară, n'au vrut să mai știe de el și »patriotul« e pe drum către Ungaria.

Szóll — Windmayr. »Deutsches Volksblatt« din Viena a aflat, că Szóll e German de origine. Numele lui cel vechiu a fost Windmayr, dar' de dragul căpătuelii a tradus pe »Wind« cu »Szóll« — și unul și altul sufia — și eată 'l mare.

Prea mult. Boala de gură și de unghii 'i a spăriat mai mult pe cei ce nu su vite, altmintrelea nu înțelegem măsurile aspre, ce le iau față de țărani cei ce s'nt chemați să le ușureze necazurile. În Săcel (comit. Sibiiului) veterinarul din Săliște a luat din toate cărele, care veniau de către Sibiiu, nu numai nutrețul, dar' și străilele, arzându-le apoi. Legea nu proscribe așa ceva, căci atunci ar trebui să ardă și hainele celor ce mină vitele, căci acelea încă pot fi molipsite.

Bunica și nepoata. Văduva Elisaveta Fedel din Lovrin (Banat) voia să pună petrol în lampă. Nepoțica ei de șese ani a ținut luminarea prea aproape de lampă, căci petroleul a explodat și bunica și nepoata au murit din cauza arsurilor.

»Protopop român la înmormântarea unei calvine«. Sub titlul acesta am publicat într'unul din numerii trecutii o notiță, ce ni-s'a trimis, privitor la participarea dlui protopop Sabin Coroianu la înmormântarea unei calvine. Trei dintre dăbăcani (Ioan Meseșian, Simion Perșia și Vasile Morariu) ne trimit o întâmpinare la cele publicate despre rolul ce 'l-a jucat dl protopop Coroianu la înmormântarea din chestiune. Dinși constată, că dl S. Coroian n'a fost în Lona, n'a fost îmbrăcat în haine bisericesti, ci numai în civil negru a venit până la groapă în Dăbăca, și fiind rugat din partea familiei (reșosatei) a zis câteva cuvinte de introducere ungurești, apoi a luat rămas bun românește în numele reșosatei dela poporenii, căci 52 de ani a petrecut reșosata ca preoteasă și protopopeasă calvină în comuna Dăbăca făcând fapte bune cu locuitorii români din comună. Mai spun numiții d-ni, că protopopul Coroian are merite pentru comuna bisericască unde păstorește acum de 17 ani; cinci ani a luptat, ca să nu se înființeze școală de stat în comună; când cu introducerea noului fișpan, a apărat în limba română drepturile limbei materne; corteșiri de alegeri de deputați n'a făcut nici-odată, dia care cauză nici ajutor de stat n'a căpătat.

Cuibul fiarălor. Din S.-Cârțișoara ni-se scrie: Subscrisul văzând că în șesul Scoreiului (un bungie) numit și hîgiul Scoreiului aflător sub poalele înaltului vîrf al Negoiului se află o mulțime de fiară sălbatică, din a căror cauză acuma de câțiva ani încoace a suferit locuitorii din prejur foarte multă pagubă în vite, de urși și lupi, și în bucate din cauza porcilor sălbatici, mai în toți ani s'a făcut vînătoare în acel hîgiu dar' nu e destulă isbândă. Dară în toamna aceasta s'a făcut o vînătoare, la care au fost vînători renumiți ca Berger, maior, și căpitan Spiess din Sibiiu, protopretorele Urdea din Arpașul inf., și alți mai mulți în ziua de 6/19 Oct.

l. c. când s'au înpușcat patru urși, trei lupi 2 vulpi și un porc, urșii erau ursoaice, ear' în zilele următoare au mai înpușcat niște pădurari 2 lupi. La goana susamintită s'au auzit aproape 60 detunături de puști, din care 10 fiară au rămas pe loc, ear' multe s'au dus rănite, care 'și-au aflat moartea cine știe unde prin acea desime de bungie. Țăranul Ioan M. Oana, din comuna S.-Cârțișoara, căutând pe urma de sânge a unei ursoaice rănită dete fără veste peste dinșia într'o groapă. Numai ca de 2 pași depărtare unul de altul fiara turbată de dureri s'a năpusit asupra susnumitului țăran, acesta voi a se retrage, dar' de frică și grabă căzu cu spatele la pământ rămânând gata de-a fi victima furiei fiară; dar' o minune, la capul lui tocmai se afla un vînător îndrăgostit și cu arma gata cu sânge rece ca fulgerul de iute dete drumul armei, care se descarcă drept prin piept despiciând inima furioasei fiară în mai multe părțicele. Cele scrise pentru susnumitul țăran s'nt scrise spre exemplu, ca în astfel de caz să meargă cel cu arma înainte spre a căuta fiara rănită, ear' nu cel cu ciomagul, căci aceasta fiară a murit cu ciomagul țăranului Ioan în gură.

Strejanul C. F.

Ministru și țăran. Cetitorii noștri știu, că în Danemarca a ajuns ministru de agricultură, cum e la noi Darányi, un țăran, care are de altminteri multă învăștură. Dacă ministru, el nu s'a lăpădat de obiceiurile lui țărănești, căci nu de mult 'l au văzut niște oameni mânănd caii dela o căruță încărcată cu cărbuni.

Am primit la redacție călindarele pe anul 1903, apărute în editura lui W. Krafft în Sibiiu, și anume:

»*Amicul Poporului*«, călindar ilustrat, întocmit de I. Popovici. Anul 43. Afară de partea pur calendaristică, presărată cu sentențe și maxime, conține zilele critice, regenții europeni, afaceri de postă și telegraf, tarife de timbre și taxe, tirgurile și o bogată parte literară. Prețul 60 bani.

»*Posnașul*«, călindar umoristic ilustrat, redactat de Simplex. Anul 8; cuprinde în partea haz'ie nenumărate glume ilustrate și povestiri de tot hazul. Prețul 50 bani.

»*Călindarul Săteanului*«, anul 12, e merit pentru popor; conține prosă și poesii din »Amicul Poporului«, cu portretul și biografia lui Mihail Pavel și Nicolae Cristea. Prețul 25 bani.

Călindarii cu litere cirile, anul 111, e cel mai vechiu călindar românesc, merit a servi acelor, cari preferă a citi cu litere cirile. Prețul 40 bani.

Daruri pentru biserică. Pentru repararea bisericii gr.-or. din Găinari (protopresbiteratul Agnitei) au mai contribuit următorii credincioși:

Din *Glâmbocă*: Ioan Sârbu 50 cenți; Măria Sârbu, Maria Sârbu, Paraschiva Sârbu, Ioan Sârbu, Ana Sârbu, Elena Sârbu, câte 25 cenți.

Din *Arhita*: George Pulcea 50 cenți; Crăciun Suciu 10 cenți.

Din *Ernea*: Sofron Gligor 25 c.

Din *Mogna*: Nicolae Bărsan, Vasile Albu, Ioan Cocos, George Cristea, câte 25 cenți.

Din *Petrifalău*: Ioan Morariu 25 c.

Din *Sebeșul-săsesc*: Avram Tincu, George Crăciun, câte 50 cenți; Andreiu Opincariu 20 cenți.

Din *Vorumloc*: Vasile Mohan 10 c.

Din *Medias*: George Calborean 25 cenți.

Din *Jibort*: Nicolae Bonta 10 c.

(Va urma.)

Doi învățăci

se primesc în lucrătoria de eismărie
și păpucărie a lui 84 2-2

Teodor Moldovan,
în Sibiu, strada Gușteriței nr. 85.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia”
sos. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

„Reuniunii sedalilor români din Sibiu”

cuprinzând
unele date dela întemeierea ei până la
31 Decembrie 1899

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Prețul 1 ocoană, cu poșta postal 1 ocoană 20 bani.

Cartea Stuparilor săteni,

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea
Asociației rom. de agricultură din Sibiu.

Prețul 70 bani plus poșta postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei
cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit
în literatura stupăritului. Broșura este scrisă
pe un frânt de învățător, stupar priceput. Ea
trătează pe scurt tot de ce are trebuință un
stupar. Se recomandă cu deosebire ca presă
pentru școlile noastre de tot neamul.

Se vede la

Librăria W. Kraft.

A APĂRUT CALINDARUL POPORULUI pe anul 1903.

Folosirea
cafelei de orz a lui
Kathreiner-Kneipp
se invederează zilnic ca o
binefacere
și necesitate.

Nici o mamă lubitoare de familie
se nu întârzie a introduce cafeaua
aceasta gustoasă și igienică.

Nu există surogat mai curat și in-
locuire mai bună pentru cafeaua
de bob, ca cafeaua lui Kneipp.

Cafeaua de orz a lui Kathreiner-
Kneipp e veritabilă numai în pa-
chete originale cu marca de apă-
rare »Pfarer Kneipp«. Cafeaua
aceea, care nu este provăzută cu
marca aceasta sau se vinde cu
cumpăna nu este veritabilă
Kathreiner.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. pu-
blicității mele la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse
numai din material bun și tare. De aceea rog cu
deosebire on. public, care caută casse, să binevoască
a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și
măsura indicată pentru ca privindu-le numai pe din-
sfară se nu confundă cu alte casse ce obvin în co-
merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după
măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-
terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

☛ Instalare de lumină Atycelen. ☚

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăceli-mare Nr. 8.

9 14-26